

Siian lippous

Alkuhistoriikka

Luetellut talot ovat osa Tornion Kukkolankosken siikapäivyyteen kuuluvista kuudestatoista verotalosta, joilla on oikeus siian lippopyyntiin koskesta.

Oikeudet pyyntiin ja saaliiseen lasketaan manttaalin mukaan koskiäyreinä: kahdeksan äyriä vastaa yhtä manttaalia.

Pyynnissä talot jakautuvat kahteen vuoropäivinä pyytävään ryhmään isoveroisiin ja vähäveroisiin, joilla on yhteensä kaksikymmentäkuusi ja kaksikolmasosa äyriä.

Maaveron mukainen saaliin ja velvoitteiden jako on perua 1600-luvun puolivälistä. Nykyinen käytäntö on isonjaon ajalta.

Kaskiaikaista pyyntiperinnettä edustavaa lippopyyntiä tapaa meillä enää vain täällä Kukkolan-
koskella

Kalanjako

Keskikesä on siiantulon aikaa.

Parhaat saaliit saadaan tavallisesti Jaakon ja Laurin päivien välisenä aikana heinä-elokuussa.

Joka ilta seitsemäksi kerääntyy kyläläisiä ja vieraita kalakentälle seuraamaan perinteistä saaliinjakoa.

Kylmään kala-aittaan kerätty saalis tuodaan jakoa varten kentälle.

Ensin jaetaan lippomiesten kalat. Vuorossa olleet viisi pyyntimiestä saavat kukin valita itselleen lippokalan ja jos joku heistä on saanut lohen, hän ottaa tietenkin sen.

Vuoron aikana ei ole otettu kalaa ruoaksi, joten kukin saa valita itselleen yhden ruokakalan.

Sen jälkeen erotellaan lippomiesten palkka eli lööna viiteen yhtä suureen kasaan, joihin kuhunkin tulee reilu kymmenen kiloa siikojia.

Kasat arvotaan siten, että joku sivullinen, usein lapsi, jakaa

lippomiesten antamat merkit
laatikoihin. Niiden mukaan kukin
ottaa merkkinsä osoittaman
osuuden.

Jos saalista jää vielä jaetta-
vaksi vähintään viisi kalaa
kutakin kahden äyrin osuutta
kohti, suoritetaan osakastalo-
jen saaliinjako.

Tänään saalista on 840 siikaa,
joten jaettavaa riittää.

Tässä jaossa pyyntiryhmän ve-
roksi lasketaan neljätoista
äyriä.

Vuorossa on isoveroisten ryh-
män saaliinjako. Säipän talon
mukana ollessa ryhmällä on
yhteensä kolmetoista ja kaksi
kolmasosa koskiäyriä.

Kalat jaetaan ensin seitsemään
yhtä suureen kasaan laatikoihin.
Nämä ovat kahden äyrin kasoja.

Joku sivullinen panee nyt
merkin yhden kasan päälle
ja se kasa jaetaan kahtia.
Säipän talo saa siitä yhden
äyrinsä perusteella toisen

puolen. Toinen puoli jaetaan kolmeen osaan. Niistä Kierin talo saa kaksikolmannesosa äyristään kaksi osaa. Jäljelle jäänyt koko kasan kuudesosa jaetaan kuuteen kahden äyrin kasaan.

Arvonnan jälkeen Aunon, Kierin, Laurin ja Alamäen talot saavat kahden äyrinsä perusteella kukin yhden kasan. Närän t talo, jolla on neljä äyriä, saa kaksi kasaa.

Jakamattomien verotalojen saatua osuutensa jakoa jatketaan kunkin talon osakasten kesken.

Monimutkaiselta tuntuva saaliinjako on oikeudenmukaisuutensa takia pysynyt täällä käytännössä vuosisatojen ajan.

Äyrien mukaan lasketaan osakastalojen pyyntivuorot ja pyyntilaitteiden kunnossapitovelvoitteet. Samaa suhteelista laskutapaa kuin saaliinjaossa käytetään myös pyyntivuoroissa: kahden äyrin osakkaalla

on kolme lippovuoroa kaksikolmasosa äyrin osakkaan yhtä vastaan.

Ruotsin puolella Kukkolankoskea lipotaan myös vielä, mutta siellä lippoajat ovat tehtävään palkattuja kalastajia. Kalastuskunta myy saaliin huutokaupalla ja rahat jaetaan osakasten kesken.